

УДК 069.54:59:630*(100)

Фондова колекція Музею лісових звірів і птахів ім. професора О. О. Салганського (Київ)

С. М. Шевченко, В. М. Тищенко, І. В. Давиденко

Національний університет біоресурсів і природокористування України (Київ, Україна)

The Fund Collection of the Museum of Forest Mammals and Birds Named After Professor O. O. Salhansky (Kyiv). — Shevchenko, S. M., Tyshchenko, V. M., Davydenko, I. V. — The fund collection of the Museum of forest mammals and birds named after Professor O. O. Salhansky, NULES of Ukraine is described. The museum was founded in 1898 on the basis of the KPI. In 1930, the museum was handed to the Kyiv Institute of Forestry. From 1952 to 2003, the Museum was led by Prof. O. O. Salhansky. The museum exists as part of the Department of Forest Biology and Wildlife Management (Education and Research Institute of Forestry and Park Gardening, National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine). The total amount of the collection is 530 specimens. Among carcasses of birds (154 species, 98 genera, 38 families and 14 orders) and mammals (19 species, 17 genera, 5 families and 2 orders) there are 14 species presented in the Red Data Book of Ukraine. In addition, there are carcasses of 3 species included to the IUCN Red List under category “threatened” and 5 species from the European Red List as well. The area of collecting activities includes the territory of Ukraine, Russia, Republic of Belarus, Kazakhstan and Uzbekistan. The present collection can be used in faunal, systematical, phenological and morphological studies, as well as to supplement and specify data concerning the distribution of species included in various “red” lists.

Key words: funds collection, museum, birds, mammals, Ukraine.

Вступ

Витоки формування колекцій Музею лісових звірів і птахів ім. проф. О. О. Салганського НУБіП України сягають 1898 року, коли при Зоологічній лабораторії КПІ під керівництвом проф. Ю. М. Вагнера було створено першу його експозицію. У 30-х роках ХХ ст. колекцію музею передано до новоствореного Київського лісгосподарського інституту. Відомо, що перед Другою Світовою війною музеєм завідував проф. А. Г. Лебедев, а більша частина колекції під час війни була вивезена до Німеччини.

1952 року музей очолив у майбутньому професор, докт. біол. наук О. О. Салганський, який разом зі своїм бойовим товаришем, навчальним майстром С. М. Славковим впродовж 50-ти років опікувався колекціями музею. Цими двома співробітниками зібрана лівова частка експонатів, які представлені нині в експозиції музею. Нині музей функціонує у складі кафедри біології лісу та мисливствознавства Навчально-наукового інституту лісового і садово-паркового господарства Національного університету біоресурсів і природокористування України.

Матеріал

Експозиція. Експозиційні експонати представлені опудалами, біогрупами, головами на медальйонах, гніздами птахів, рогами копитних, яйцями птахів (всього більше 800 одиниць) [3]. Найбільше представлені птахи: 238 видів, які належать до 22 рядів. Ссавці представлені 50 видами, які належать до 7 рядів. Колекція морських та прісноводних риб (19 видів, 32 екз.) передана на зберігання кафедрі гідробіології та іхтіології факультету тваринництва та водних біоресурсів НУБіП України.

Навчальні експонати. До них відносяться черепи, скелети та хутро, які активно задіяні в навчальному процесі при вивченні особливостей будови птахів та ссавців.

Фонди. Часовий проміжок регулярних зборів фондової колекції музею охоплює період з 1924 по 1971 р., ще дві тушки датовані 1911 та 1999 рр. відповідно. Найбільшу кількість експонатів фондової колекції зібрали А. П. Данилович (173 екз.) і А. С. Тягунов (140 екз.), а всього у фондах представлені збори 26 дослідників. Необхідно зазначити, що певна частина тушок

Corresponding author address: National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine; General Rodymtsev St. 19, Kyiv, 03041 Ukraine; e-mail: shevnau@gmail.com

або взагалі не має етикеток (129 екз.), або на них не вказано географічну належність експонату (5 екз.). Розподіл колекційних зразків за місцем походження (країна, область) узагальнено в таблиці 1.

Таблиця 1. Географічний розподіл зборів фондової колекції Музею лісових звірів і птахів

Table 1. The geographical distribution of the fund collection's specimens of the Museum of Forest Animals and Birds

Країна	Області
Україна	Житомирська, Закарпатська, Київська, АР Крим, Миколаївська, Сумська, Херсонська, Черкаська, Чернігівська
Російська Федерація	Архангельська, Брянська, Мурманська, Нижегородська, Орловська, Псковська, Смоленська, Тверська
Республіка Білорусь	Могилівська
Казахстан	Південно-Казахська
Узбекистан	Кашкадар'їнська, Ташкентська, Хорезмська

У фондах представлені головним чином птахи, більша частина яких відноситься до ряду Горобцеподібних. Таксономічний розподіл зразків фондової колекції наведено у таблиці 2.

Таблиця 2. Таксономічна представленість експонатів фондової колекції Музею лісових звірів і птахів

Table 2. The taxonomic representativeness of fund collection exhibits of the Museum of Forest Animals and Birds

Об'єкти	Рядів	Родин	Родів	Видів	Екземплярів
Птахи	14	38	98	154	482
Ссавці	2	5	17	19	48
Всього	16	43	115	173	530

Рис. 1. Експозиція Музею лісових звірів і птахів.
Fig. 1. The Exhibition of the Museum of Forest Mammals and Birds.

Рис. 2. Навчальні експонати Музею лісових звірів і птахів.
Fig. 2. The Educational exhibits of the Museum of Forest Mammals and Birds.

Рис. 3. Фондова колекція Музею лісових звірів і птахів.
Fig. 3. The Fund Collection of the Museum of Forest Mammals and Birds.

Результати

Систематичний перелік тушок фондової колекції наведено нижче. Визначення та ідентифікація, систематичне положення, а також основні альтернативні українські назви видів наводяться за літературними джерелами [1–2, 4–9].

Птахи Aves

Ряд Пірникозоподібні, Podicipediformes

Пірникозові, Podicipedidae. Пірникоза велика (норець великий), *Podiceps cristatus* (Linnaeus, 1758) — 5 екз.

Ряд Лелекоподібні, Ciconiiformes

Чаплеві, Ardeidae. Чапура мала (чапля мала біла), *Egretta garzetta* (Linnaeus, 1766) — 1 екз., чапля жовта, *Ardeola ralloides* (Scopoli, 1769) — 2 екз.

Ряд Гусеподібні, Anseriformes

Качкові, Anatidae. Крижень, *Anas platyrhynchos* Linnaeus, 1758 — 7 екз., чирянка велика (чирок-тріскунок), *Anas querquedula* Linnaeus, 1758 — 8 екз., свищ, *Anas penelope* Linnaeus, 1758 — 3 екз., широконоска, *Anas clypeata* Linnaeus, 1758 — 1 екз., шилохвіст, *Anas acuta* Linnaeus, 1758 — 2 екз., гуменник, *Anser fabalis* (Latham, 1787) — 1 екз., чернь морська, *Aythya marila* (Linnaeus, 1761) — 1 екз., чернь чубата, *Aythya fuligula* (Linnaeus, 1758) — 1 екз., гоголь, *Vescephala clangula* (Linnaeus, 1758) — 1 екз., качка мускусна, *Cairina moschata* (Linnaeus, 1758) — 3 екз., морянка, *Clangula hyemalis* (Linnaeus, 1758) — 1 екз.

Ряд Соколоподібні, Falconiformes

Соколові, Falconidae. Підсоколик великий (чеглок), *Falco subbuteo* Linnaeus, 1758 — 2 екз., борівітер звичайний, *Falco tinnunculus* Linnaeus, 1758 — 1 екз.

Яструбові, Accipitridae. Яструб малий, *Accipiter nisus* (Linnaeus, 1758) — 1 екз., зимняк, *Buteo lagopus* (Pontoppidan, 1763) — 2 екз., канюк звичайний, *Buteo buteo* (Linnaeus, 1758) — 1 екз.

Ряд Куроподібні, Galliformes

Тетерукові, Tetraonidae. Орябок (рябчик), *Tetrastes bonasia* (Linnaeus, 1758) — 9 екз., тетерук (тетерев), *Lyrurus tetrix* (Linnaeus, 1758) — 6 екз., куріпка біла, *Lagopus lagopus* (Linnaeus, 1758) — 3 екз.

Фазанові, Phasianidae. Фазан, *Phasianus colchicus* Linnaeus, 1758 — 1 екз., куріпка сіра, *Perdix perdix* (Linnaeus, 1758) — 1 екз., перепілка, *Coturnix coturnix* (Linnaeus, 1758) — 1 екз.

Ряд Журавлеподібні, Gruiformes

Пастушкові, Rallidae. Деркач, *Crex crex* (Linnaeus, 1758) — 1 екз., погонич звичайний, *Porzana porzana* (Linnaeus, 1766) — 2 екз.

Ряд Сивкоподібні, Charadriiformes

Сивкові, Charadriidae. Чайка (чибіс), *Vanellus vanellus* (Linnaeus, 1758) — 6 екз., хрустан, *Eudromias morinellus* (Linnaeus, 1758) — 3 екз., пісочник великий, *Charadrius hiaticula* Linnaeus, 1758 — 4 екз., пісочник морський, *Charadrius alexandrinus* (Linnaeus, 1758) — 1 екз., сивка звичайна (золотиста), *Pluvialis apricaria* (Linnaeus, 1758) — 1 екз., сивка морська (тулес), *Pluvialis squatarola* (Linnaeus, 1758) — 1 екз.

Куликосорокові, Haematopotidae. Кулик-сорока, *Haematopus ostralegus* Linnaeus, 1758 — 2 екз.

Баранцеві, Scolopacidae. Брижач (турухтан), *Philomachus pugnax* (Linnaeus, 1758) — 1 екз., побережник білохвостий, *Calidris temminckii* (Leisler, 1812) — 3 екз., побережник чорногрудий, *Calidris alpina* (Linnaeus, 1758) — 5 екз., побережник білий, *Calidris alba* (Pallas, 1754) — 2 екз., побережник малий, *Calidris minuta* (Leisler, 1812) — 2 екз., побережник довгопалий, *Calidris subminuta* Middendorff, 1853 — 1 екз., побережник болотяний, *Limicola falcinellus* (Pontoppidan,

1763) — 3 екз., побережник білий, *Calidris alba* (Pallas, 1764) — 1 екз., коловодник лісовий (чорниш), *Tringa ochropus* Linnaeus, 1758 — 1 екз., коловодник болотяний (фіфі), *Tringa glareola* Linnaeus, 1758 — 2 екз., коловодник звичайний (травник), *Tringa totanus* (Linnaeus, 1758) — 6 екз., баранець великий (дупель), *Gallinago media* (Latham, 1787) — 4 екз., баранець звичайний (бекас), *Gallinago gallinago* (Linnaeus, 1758) — 2 екз., грицик великий (веретенник великий), *Limosa limosa* (Linnaeus, 1758) — 2 екз., слуква (вальдшнеп), *Scolopax rusticola* Linnaeus, 1758 — 3 екз.

Мартинові, Laridae. Мартин малий, *Larus minutus* Pallas, 1770 — 2 екз., мартин середземноморський, *Larus melanocephalus* Temminck, 1820 — 3 екз., мартин тонкодзьобий, *Larus genei* Breme, 1840 — 2 екз., мартин жовтоногий, *Larus cachinnans* Pallas, 1811 — 2 екз., мартин звичайний, *Larus ridibundus* Linnaeus, 1766 — 1 екз., кричак річковий, *Sterna hirundo* Linnaeus, 1758 — 2 екз., кричак чорнодзьобий, *Gelochelidon nilotica* (Gmelin, 1789) — 1 екз.

Ряд Зозулеподібні, Cuculiformes

Зозулеві, Cuculidae. Зозуля, *Cuculus canorus* Linnaeus, 1758 — 2 екз.

Ряд Совоподібні, Strigiformes

Совові, Strigidae. Сова сіра, *Strix aluco* Linnaeus, 1758 — 2 екз., сова біла, *Nyctea scandiaca* (Linnaeus, 1758) — 1 екз., пугач, *Bubo bubo* (Linnaeus, 1758) — 1 екз.

Ряд Серпокрильцеподібні, Apodiformes

Серпокрильцеві, Apodidae. Серпокрилець чорний (стриж чорний), *Apus apus* (Linnaeus, 1758) — 1 екз.

Ряд Ракшеподібні, Coraciiformes

Ракшеві, Coraciidae. Сиворакша, *Coracias garrulus* Linnaeus, 1758 — 1 екз.

Рибалочкові, Alcedinidae. Рибалочка, *Alcedo atthis* (Linnaeus, 1758) — 1 екз.

Бджолоїдкові, Meropidae. Бджолоїдка, *Merops apiaster* Linnaeus, 1758 — 6 екз., бджолоїдка зелена, *Merops superciliosus* Linnaeus, 1766 — 1 екз.

Ряд Одудоподібні, Upuriformes

Одудові, Uropidae. Одуд, *Urupeya erops* Linnaeus, 1758 — 2 екз.

Ряд Дятлоподібні, Piciformes

Дятлові, Picidae. Жовна чорна, *Dryocopus martius* (Linnaeus, 1758) — 1 екз., жовна зелена (дятел зелений), *Picus viridis* Linnaeus, 1758 — 1 екз., дятел звичайний (великий строкатий), *Dendrocopos major* (Linnaeus, 1758) — 12 екз., дятел середній, *Dendrocopos medius* (Linnaeus, 1758) — 3 екз., дятел малий, *Dendrocopos minor* (Linnaeus, 1758) — 1 екз., дятел білоспинний, *Dendrocopos leucotos* Bechstein, 1803 — 1 екз.

Ряд Горобцеподібні, Passeriformes

Жайворонкові, Alaudidae. Жайворонок польовий, *Alauda arvensis* Linnaeus, 1758 — 8 екз., по-смітюха (жайворонок чубатий), *Galerida cristata* (Linnaeus, 1758) — 4 екз., жайворонок рогатий, *Eremophila alpestris* (Linnaeus, 1758) — 1 екз., жайворонок двоплямистий, *Melanocorypha bimaculata* (Menetries, 1832) — 4 екз.

Плискові, Motacillidae. Плиска біла, *Motacilla alba* Linnaeus, 1758 — 11 екз., плиска жовта, *Motacilla flava* Linnaeus, 1758 — 15 екз., плиска жовтоголова, *Motacilla citreola* Pallas, 1776 — 2 екз., щеврик лісовий, *Anthus trivialis* (Linnaeus, 1758) — 4 екз.

Сорокопудові, Laniidae. Сорокопуд сірий, *Lanius excubitor* Linnaeus, 1758 — 3 екз., сорокопуд терновий (сорокопуд-жулан), *Lanius collurio* Linnaeus, 1758 — 3 екз.

Вивільгові, Oriolidae. Вивільга (іволга), *Oriolus oriolus* (Linnaeus, 1758) — 2 екз.

Шпакові, Sturnidae. Шпак звичайний, *Sturnus vulgaris* Linnaeus, 1758 — 2 екз., шпак рожевий, *Sturnus roseus* (Linnaeus, 1758) — 3 екз.

Воронові, Corvidae. Галка, *Corvus monedula* Linnaeus, 1758 — 1 екз., ворона сіра, *Corvus cornix* Linnaeus, 1758 — 2 екз., сорока, *Pica pica* (Linnaeus, 1758) — 3 екз., горіхівка, *Nucifraga caryocatactes* (Linnaeus, 1758) — 2 екз., сойка, *Garrulus glandarius* (Linnaeus, 1758) — 11 екз., кукуша, *Perisoreus infaustus* (Linnaeus, 1758) — 2 екз.

Омелюхові, Bombycillidae. Омелюх, *Bombycilla garrulus* (Linnaeus, 1758) — 4 екз.

Пронуркові, Cinclidae. Пронурок (оляпка звичайна), *Cinclus cinclus* (Linnaeus, 1758) — 1 екз.

Тинівкові, Prunellidae. Тинівка лісова (завирушка лісова), *Prunella modularis* (Linnaeus, 1758) — 1 екз.

Кропив'янкові, Sylviidae. Кобилочка річкова, *Locustella fluviatilis* (Wolf, 1810) — 2 екз., кобилочка солов'їна, *Locustella luscinioides* (Savi, 1824) — 1 екз., очеретянка тонкодзьоба, *Lusciniola melanopogon* (Temminck, 1824) — 1 екз., вівчарик зелений, *Phylloscopus trochiloides* (Sundevall, 1837) — 1 екз., вівчарик жовтобровий, *Phylloscopus sibilatrix* (Bechstein, 1793) — 1 екз., вівчарик-ковалик, *Phylloscopus collybita* (Vieillot, 1819) — 4 екз., очеретянка чагарникова, *Acrocephalus palustris* (Bechstein, 1798) — 1 екз., очеретянка лучна (борсучок), *Acrocephalus schoenobaenus* (Linnaeus, 1758) — 1 екз., очеретянка індійська, *Acrocephalus agricola* (Jerdon, 1845) — 1 екз., очеретянка ставкова, *Acrocephalus scirpaceus* (Hermann, 1804) — 1 екз., берестянка звичайна, *Hippolais icterina* (Vieillot, 1817) — 1 екз., кропив'янка пустельна, *Sylvia nana* (Hemprich et Ehrenberg, 1833) — 2 екз., кропив'янка рябогруда, *Sylvia nisoria* (Bechstein, 1795) — 3 екз., кропив'янка біловуса, *Sylvia mystacea* (Menetries, 1832) — 1 екз., кропив'янка сіра, *Sylvia communis* Latman, 1787 — 2 екз.

Мухоловкові, Muscicapidae. Мухоловка строката, *Ficedula hypoleuca* (Pallas, 1764) — 1 екз., мухоловка білошия, *Ficedula albicollis* (Temminck, 1815) — 1 екз., мухоловка мала, *Ficedula parva* (Bechstein, 1794) — 2 екз., кам'янка звичайна, *Oenanthe oenanthe* (Linnaeus, 1758) — 2 екз., кам'янка лиса, *Oenanthe pleschanka* (Lepchin, 1770) — 1 екз., вільшанка (малинівка), *Erithacus rubecula* (Linnaeus, 1758) — 2 екз., горихвістка чорна, *Phoenicurus ochruros* (Gmelin, 1774) — 2 екз., горихвістка звичайна, *Phoenicurus phoenicurus* (Linnaeus, 1758) — 1 екз., трав'янка лучна (чекан луговий), *Saxicola rubetra* (Linnaeus, 1758) — 2 екз., дрізд чорний, *Turdus merula* Linnaeus, 1758 — 2 екз., дрізд білобровий, *Turdus iliacus* Linnaeus, 1766 — 2 екз., чикотень (горобинник), *Turdus pilaris* Linnaeus, 1758 — 2 екз., дрізд співочий, *Turdus philomelos* S. L. Brehm, 1831 — 2 екз., дрізд земляний, *Zoothera dauma* (Latham, 1790) — 1 екз.

Довгохвостосиницеві, Aegithalidae. Синиця довгохвоста (ополовник), *Aegithalos caudatus* (Linnaeus, 1758) — 1 екз.

Синицеві, Paridae. Синиця велика, *Parus major* Linnaeus, 1758 — 6 екз., гаїчка болотяна, *Parus palustris* Linnaeus, 1758 — 4 екз., гаїчка-пухляк, *Parus montanus* Baldenstein, 1827 — 2 екз., синиця чубата, *Parus cristatus* Linnaeus, 1758 — 2 екз., синиця блакитна, *Parus caeruleus* Linnaeus, 1758 — 2 екз., ремез, *Remiz pendulinus* (Linnaeus, 1758) — 7 екз.

Повзикові, Sittidae. Повзик, *Sitta europaea* Linnaeus, 1758 — 14 екз., стінолаз, *Tichodroma muraria* (Linnaeus, 1758) — 1 екз.

Підкоришникові, Certhiidae. Підкоришник звичайний (пищуха звичайна), *Certhia familiaris* Linnaeus, 1758 — 1 екз.

Горобцеві, Passeridae. Горобець польовий, *Passer montanus* (Linnaeus, 1758) — 21 екз., горобець хатній, *Passer domesticus* (Linnaeus, 1758) — 40 екз.

В'юркові, Fringillidae. Щиглик, *Carduelis carduelis* (Linnaeus, 1758) — 2 екз., зяблик, *Fringilla coelebs* Linnaeus, 1758 — 11 екз., смеречник (щур), *Pinicola enucleator* (Linnaeus, 1758) — 2 екз., коноплянка, *Acanthis cannabina* (Linnaeus, 1758) — 1 екз., чечітка звичайна, *Acanthis flammea* (Linnaeus, 1758) — 1 екз., чиж, *Spinus spinus* (Linnaeus, 1758) — 12 екз., зеленяк, *Chloris chloris* (Linnaeus, 1758) — 1 екз., костогриз, *Coccothraustes coccothraustes* (Linnaeus, 1758) — 7 екз., шишкар сосновий, *Loxia pytyopsittacus* Borkhausen, 1793 — 1 екз., снігур, *Pyrrhula pyrrhula* (Linnaeus, 1758) — 3 екз., чечевиця, *Carpodacus erythrinus* Pallas, 1770 — 2 екз.

Вівсянкові, Emberizidae. Вівсянка садова, *Emberiza hortulana* Linnaeus, 1758 — 3 екз., вівсянка звичайна, *Emberiza citrinella* Linnaeus, 1758 — 1 екз., вівсянка очеретяна, *Emberiza schoeniclus* (Linnaeus, 1758) — 16 екз., вівсянка-ремез, *Emberiza rustica* Pallas, 1776 — 1 екз., вівсянка жовчна, *Emberiza bruniceps* Brandt, 1841 — 3 екз., вівсянка лучна, *Emberiza aureola* Pallas, 1773 — 1 екз., подорожник лапландський, *Calcarius lapponicus* (Linnaeus, 1758) — 2 екз., пуночка, *Plectrophenax nivalis* (Linnaeus, 1758) — 1 екз.

Ссавці, Mammalia

Ряд Мідицеподібні, Soriciformes (Комахоїдні Insectivora)

Їжакові, Erinaceidae. Їжак білочеревий, *Erinaceus roumanicus* Barrett-Hamilton, 1900 (*Erinaceus concolor* Martin, 1838) — 2 екз.

Ряд Мишоподібні, Muriformes (Гризуни Rodentia)

Щурові (Нориці), Arvicolidae. Полівка європейська, (нориця польова) *Microtus arvalis* Pallas, 1779 — 2 екз., щур водяний, (нориця водяна) *Arvicola amphibius* Linnaeus, 1758 — 1 екз., нориця руда (лісова), *Myodes glareolus* (Schreber, 1780) — 2 екз., нориця середньоазійська високогірна, *Alticola argentatus* (Severtzov, 1879) — 1 екз., сліпачок степовий (звичайний), *Ellobius talpinus* (Pallas, 1770) — 1 екз.

Мишеві (Мишині), Muridae. Мишак європейський (миша лісова), *Sylvaemus sylvaticus* (Linnaeus, 1758) — 1 екз., миша хатня, *Mus musculus* Linnaeus, 1758 — 10 екз., пацюк мандрівний (сірий), *Rattus norvegicus* (Berkenhout, 1769) — 1 екз., пацюк пластинчастозубий, *Nesokia indica* (Gray et Hardwicke, 1830) — 3 екз., піщанка велика, *Rhombomys opimus* (Lichtenstein, 1823) — 2 екз., піщанка червонохвоста, *Meriones libycus* Lichtenstein, 1823 — 2 екз., піщанка тамарискова (гребенчукова), *Meriones tamariscinus* (Pallas, 1773) — 1 екз.

Вовчкові, Gliridae (Myoxidae). Вовчок сірий, *Glis glis* (*Myoxus glis*) (Linnaeus, 1766) — 1 екз., соня лісова (вовчок лісовий), *Dryomys nitedula* (Pallas, 1778) — 5 екз.

Вивіркові, Sciuridae. Вивірка лісова (білка), *Sciurus vulgaris* Linnaeus, 1758 — 10 екз., ховрах великий, *Spermophilus major* (Pallas, 1779) — 1 екз., ховрах піщаний (жовтий), *Spermophilus fulvus* (Lichtenstein, 1823) — 1 екз., ховрах тонкопалий, *Spermophilopsis leptodactylus* (Lichtenstein, 1823) — 1 екз.

Рідкісні птахи і ссавці в колекції

У колекції фондів музею є зразки 14 видів, які занесені до Червоної книги України: чапля жовта (2 екз.), гоголь (1 екз.), тетерук (6 екз.), орябок (9 екз.), пісочник морський (1 екз.), кулик-сорока (2 екз.), баранець великий (4 екз.), пугач (1 екз.), сиворакша (1 екз.), жовна зелена (1 екз.), дятел білоспинний (1 екз.), сорокопуд сірий (3 екз.), шпак рожевий (3 екз.), сліпачок степовий (1 екз.).

Наявна інформація про види, здобуті в Україні, представлена у таблиці 3. Зразки, які не мають етикеток, в таблицю не включені, оскільки немає впевненості у їхній територіальній належності, хоч вони і відносяться до фауни України.

До «загрозливих» (CR, EN, VU) категорій Червоного списку Міжнародного союзу охорони природи належать такі: баранець великий (4 екз.), грицик великий (2 екз.), вівсянка лучна (1 екз.).

Представники Європейського червоного списку: куріпка сіра (1 екз.), чайка (6 екз.), грицик великий (2 екз.), крячок чорнодзьобий (1 екз.), сиворакша (1 екз.).

Таблиця 3. Види, що занесені до «Червоної книги України», у фондівій колекції Музею лісових звірів і птахів, які здобуті на території України

Table 3. Species included in the Red Book of Ukraine in the fund collection of the Museum of Forest Animals and Birds collected in Ukraine

Вид	Стать, вік	Область	Район, пункт, біотоп	Дата	Колектор
Чапля жовта	?	АР Крим	острів біля с. Сари-Булат	15.04.1936	А. П. Данилович
Гоголь	o juv.	Миколаївська	Ново-Воронцовський р-н, окол. с. Гаврилівка, плавні Дніпра, навпроти пристані Велика Лепетиха	23.07.1938	А. П. Данилович
Тетерук	F ad.	Київська	Бородянський р-н, Мигальське лісництво, молоде соснове насадження	23.05.1941	А. П. Данилович
Тетерук	M ad.	Київська	Чорнобильський р-н, окол. с. Ладжичі	18.05.1939	А. П. Данилович
Пісочник морський	M ad.	АР Крим	біля пристані Бокал, Каркінітська затока	03.05.1936	А. П. Данилович
Кулик-сорока	F ad.	Київська	окол. с. Ходорів, мілина на Дніпрі	22.06.1939	А. П. Данилович
Жовна зелена	F	Київська	Бородянський р-н, окол. с. Спартак	02.04.1969	А. С. Тягунов
Сорокопуд сірий	M	Чернігівська	Бобровицький р-н, окол. с. Браниця	26.12.1948	А. П. Данилович
Сорокопуд сірий	M	Житомирська	Коростенський р-н, Листвинські дачі, Перебродське лісництво	03.05.1930	А. П. Данилович

Отже, у фондівій колекції музею лісових звірів і птахів ім. професора О. О. Салганського НУБІП України зібрано унікальний матеріал, який може слугувати для фауністичних, систематичних, фенологічних і морфологічних досліджень. Аналіз даного матеріалу також дасть можливість доповнити і уточнити дані щодо поширення видів, занесених до різноманітних «червоних» списків.

Висновки

1. У фондівій колекції Музею лісових звірів і птахів ім. проф. О. О. Салганського НУБІП України представлені 154 види птахів і 19 видів ссавців.
2. Часовий проміжок регулярних зборів охоплює період з 1924 по 1971 рр., ще дві тушки датовані 1911 та 1999 рр. відповідно.
3. Загалом у фондах представлені збори 26 дослідників.
4. Географічний розподіл зібраного матеріалу охоплює 5 держав: Україну, Російську Федерацію, Республіку Білорусь, Казахстан і Узбекистан.
5. З представленої колекції до Червоної книги України належать 14 видів, до «загрозливих» категорій Червоного списку МСОП — 3 види, до Європейського червоного списку — 5 видів.

Література

1. Бобринский, Н. А., Кузнецов, Б. А., Кузякин, А. П. Определитель млекопитающих СССР. — Москва : Просвещение, 1965. — 383 с.
2. Второв, П. П., Дроздов, Н. Н. Определитель птиц фауны СССР: пособие для учителей. — Москва : Просвещение, 1980. — 255 с.
3. Давиденко, І. В., Тищенко В. М., Шевченко, С. М. Оологічна колекція навчально-наукової лабораторії мисливствознавства ім. професора О. О. Салганського НУБІП України // Теоретичні та практичні аспекти оології в сучасній зоології : Матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції. — Київ : Фітосоціоцентр, 2011. — С. 223–226.
4. Загороднюк, І. В. Польовий визначник дрібних ссавців України. — Київ, 2002. — 60 с. — (Праці Теріологічної Школи; Вип. 5). — ISBN 966-02-2642-X.
5. Загороднюк, І. В., Ємельянов, І. Г. Таксономія і номенклатура ссавців України // Вісник Національного науково-природничого музею. — 2012. — № 10. — С. 5–31.

6. Кузнецов, Б. А. Определитель позвоночных животных фауны СССР. — Москва : Просвещение, 1974. — Ч. 2: Птицы. — 286 с.
7. Марисова, І. В., Талтош, В. С. Птахи України. Польовий визначник. — Київ : Вища школа, 1984. — 184 с.
8. Фесенко, Г. В., Бокотей, А. А. Птахи фауни України: польовий визначник. — Київ, 2002. — 416 с. — ISBN 966-7710-22-X.
9. Фесенко, Г. В., Бокотей, А. А. Анований список українських наукових назв птахів фауни України (з характеристикою статусу видів). — Київ; Львів, 2007. — 111 с.

Фондова колекція музею лісових звірів і птахів ім. професора О. О. Салганського (Київ). — Шевченко, С. М., Тищенко, В. М., Давиденко, І. В. — Описано фондову колекцію музею лісових звірів і птахів ім. проф. О. О. Салганського НУБіП України. Музей організовано у 1898 році на базі КПІ. У 1930 році Музей передано до Київського лісогосподарського інституту. З 1952 по 2003 рр. музей очолював проф. О. О. Салганський. Нині музей функціонує у складі кафедри біології лісу та мисливствознавства навчально-наукового інституту лісового і садово-паркового господарства Національного університету біоресурсів і природокористування України. Загальний обсяг колекції становить 530 одиниць. Представлені тушки птахів (154 види, 98 родів, 38 родин, 14 рядів) і ссавців (19 видів, 17 родів, 5 родин, 2 ряди). В колекції є зразки представників 14 видів, які занесені до Червоної книги України. До «загрозливих» категорій Червоного списку МСОП належать 3 види, до Європейського червоного списку — 5 видів. Територія зборів охоплює Україну, Російську Федерацію, Республіку Білорусь, Казахстан і Узбекистан. Наявна колекція може бути використана для фауністичних, систематичних, фенологічних і морфологічних досліджень, а також для доповнення і уточнення даних щодо поширення видів, занесених до різноманітних «червоних» списків.

Ключові слова: фондова колекція, Музей лісових звірів і птахів, птахи, ссавці, Україна.

Фондовая коллекция Музея лесных зверей и птиц им. профессора А. А. Салганского (Киев). — Шевченко, С. Н., Тыщенко, В. Н., Давиденко, И. В. — Описана фондовая коллекция Музея лесных зверей и птиц им. проф. Салганского НУБіП Украины музей организован в 1898 году на базе КПИ. В 1930 году музей передан в Киевский лесохозяйственный институт. С 1952 по 2003 гт. музей возглавлял проф. А. А. Салганский. Сейчас музей функционирует в составе кафедры биологии леса и охотоведения учебно-научного института лесного и садово-паркового хозяйства Национального университета биоресурсов и природопользования Украины. Общий объем коллекции составляет 530 единиц. Представлены тушки птиц (154 вида, 98 родов, 38 семейств, 14 отрядов) и млекопитающих (19 видов, 17 родов, 5 семейств, 2 отряда). В коллекции есть образцы представителей 14 видов, которые занесены в Красную книгу Украины. К «угрожающим» категориям Красного списка МСОП принадлежат 3 вида, к Европейскому красному списку — 5 видов. Территория сборов охватывает Украину, Российскую Федерацию, Республику Беларусь, Казахстан и Узбекистан. Имеющаяся коллекция может быть использована для фаунистических, систематических, фенологических и морфологических исследований, а также для дополнения и уточнения данных по распространению видов, занесенных в различные «красные» списки.

Ключевые слова: фондовая коллекция, Музей лесных зверей и птиц, птицы, млекопитающие, Украина.

Адреса для зв'язку: Національний університет біоресурсів і природокористування України; вул. Генерала Родимцева, 19, Київ, 03041 Україна; e-mail: shevnau@gmail.com